

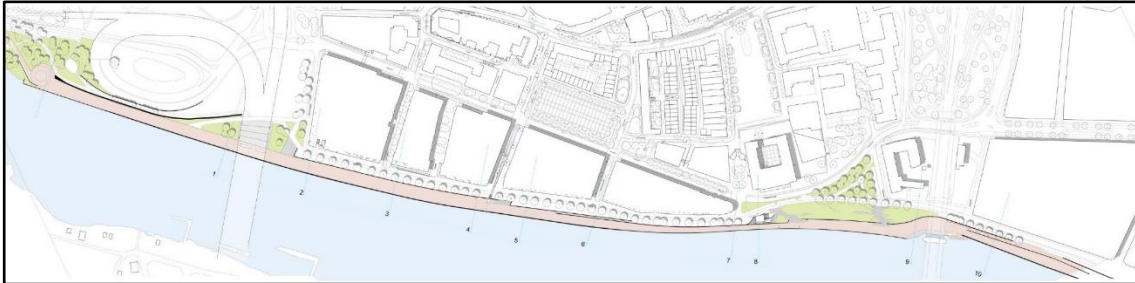

Advies archeologie en erfgoed

Dossiernummer:-

Projectcode: AR18.25

Toponiem: Rijnkade

Archeologie

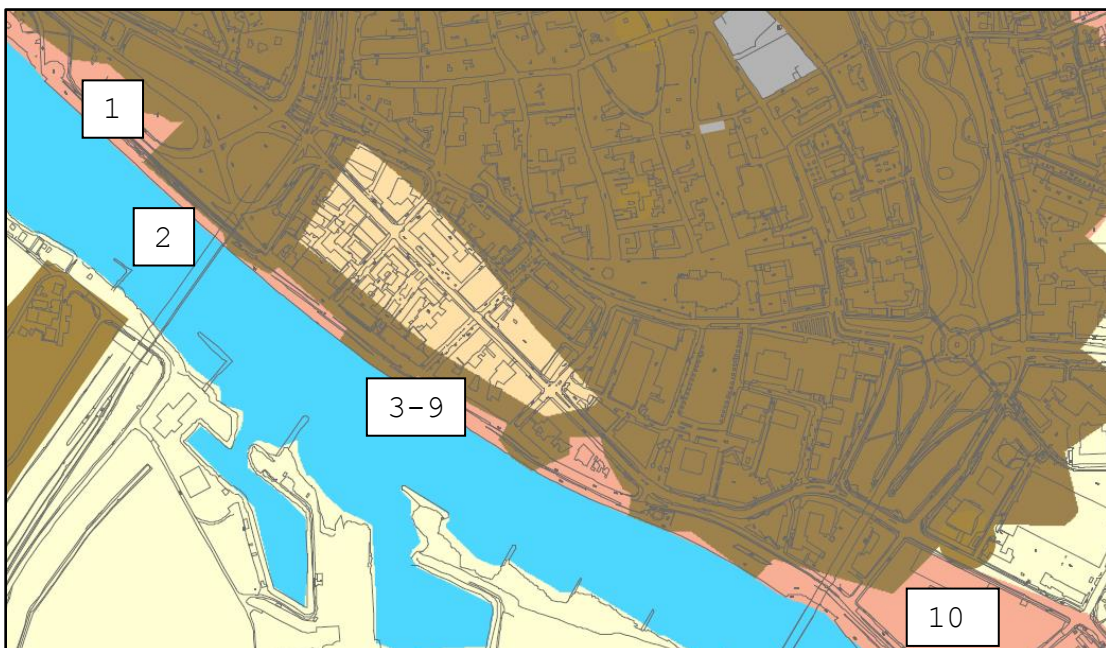
Het projectgebied (zie bovenstaande afbeelding) beslaat de Rijnkade vanaf de Boterdijk in het westen tot de Badhuisstraat in het oosten en is in 10 gebieden verdeeld. De archeologische verwachtingskaart (zie hieronder) toont verschillende verwachtingskansen en waarden.

Deelgebied 1: hoge verwachting (rood) voor oeverwalgronden met kans op bewoning uit de pre- en protohistorie en de Oude Haven (genoemd vanaf de 14^e eeuw). Bruin verwijst naar archeologisch waardevol gebied: bebouwing aan de oostzijde van de Oude Haven (naar verwachting industrieel van aard).

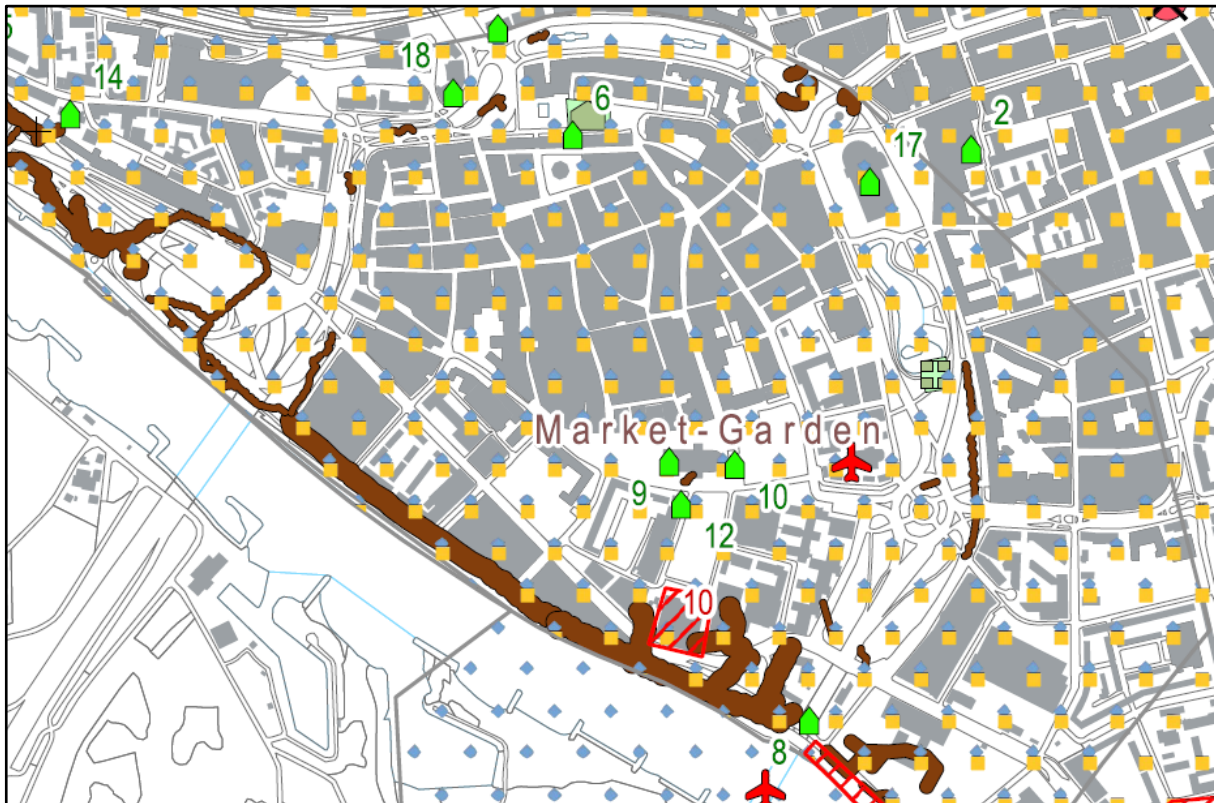
Deelgebied 2: hoge verwachting (rood) voor oeverwalgronden met kans op bewoning uit de pre- en protohistorie. Bruin verwijst naar archeologisch waardevol gebied: percelen achter de bebouwing aan de Oude Haven en vestingwerken. De vesting werd in de 17^e eeuw naar het zuiden toe uitgebreid waardoor 'Het Nieuwe Werk' ontstond. De hier gelegen vestinggracht werd ook als haven gebruikt/bevaren.

Deelgebied 3-9: hoge verwachting (rood) voor oeverwalgronden met kans op bewoning uit de pre- en protohistorie. Bruin verwijst naar archeologisch waardevol gebied: vestingwerken.

Deelgebied 10: hoge verwachting (rood) voor oeverwalgronden met kans op bewoning uit de pre- en protohistorie.

Behalve oudere archeologie geldt er ook een kans op archeologie van WOII. Vergelijk het hieronderstaande kaartbeeld.

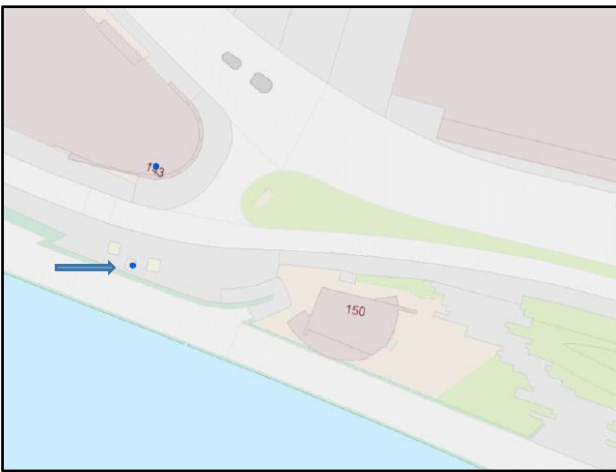
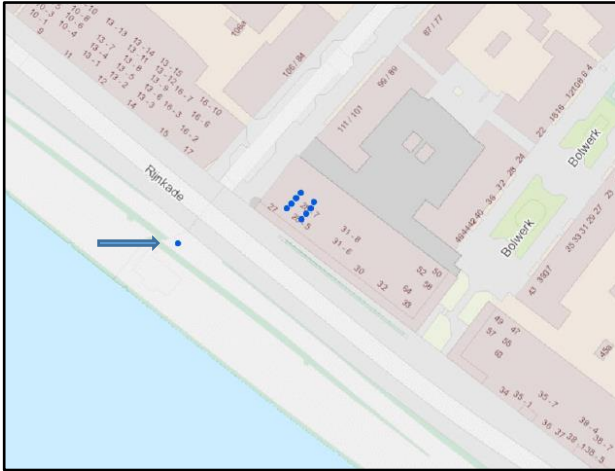

Zichtbaar zijn vooral loopgraven aan de kade, deels gecombineerd met locaties van inslagen. De Rijnkade was een strategische positie en werd om die reden verdedigbaar gemaakt/onder vuur genomen door geallieerden. Loopgraven hebben een hoge archeologische verwachting. Ze zullen voorzien zijn geweest van houten wandbekleding en door het verblijf van soldaten is er veel militaria te verwachten.

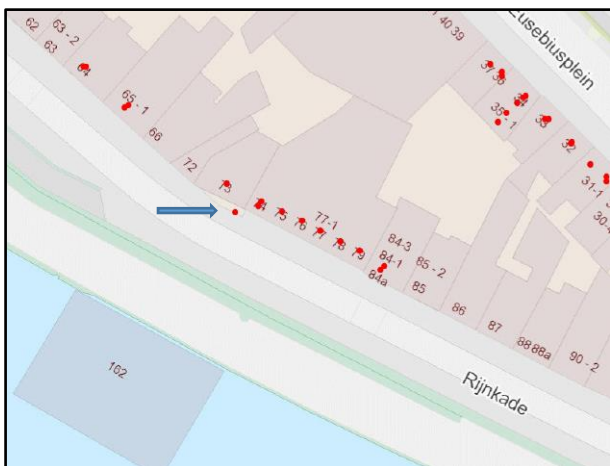
Monumenten

Het plangebied valt buiten het beschermde stadsgezicht binnenstad en singels, maar kent wel enkele monumenten.

- De gevelwand van de Rijnkade kent meerdere rijks- en gemeentelijke monumenten, uit verschillende perioden en voornamelijk liggend aan de west- en oostzijde van de Rijnkade.
- In de Rijnkade bevinden zich twee spuisluizen (zie hieronder) van het type duikersluis. Beide zijn rijksmonument en ze bevinden zich tegenover Rijnkade 143 en 28. Ze wateren af in de Rijn en regelen de waterafvoer van riolen en voormalige waterstromen (overkluisde en verlegde beekstromen, grachten) uit de binnenstad. De gietijzeren heugelstang met tandwielen dateert uit 1850-1900. De stang staat op een onderbouw, voorzien van een (niet oorspronkelijke) bakstenen omranding. De putopening wordt afgesloten door een gietijzeren luik. Boven de waterspiegel van de Rijn bevinden zich de afvoeropeningen.

- Voor Rijnkade 73 bevindt zich een historische bestrating, waarschijnlijk daterend van voor 1850 en gemeentelijk monument (zie hieronder).

- Aan de oostzijde loopt over het plangebied de John Frostbrug heen. Brug met aanbrug, viaduct met trapgang en monument zijn rijksmonument. De brug uit 1932-35 werd na de verwoesting tijdens WOII in 1950 heropend.

Planvorming

De Rijnkade wordt heringericht. Buro Poelman Reesink heeft daarvoor een ontwerp gepresenteerd. Dit bestaat uit (gebaseerd op de presentatie bewonersavond):

- vernieuwing kademuur (meer glooiend verloop);
- aanplant bomen/groen;
- deelgebied 2: keuze tussen kademuur of helling;
- deelgebied 5-6: hoge kademuur naar voren of kademuur op huidige locatie.

Advies

- Archeologie: bij het ondergronds verwijderen van kademuurfunderingen, het bouwen van nieuwe kademuuren, planten van groen en overige bodemingrepen worden archeologische waarden geroerd. Voor het plangebied geldt een verwachting op archeologie uit de pre- en protohistorie, maar vooral op stadsarcheologie-vestingwerken en WOII. De archeologische waarden zijn niet beschermd; vanuit die optie kunnen alle ingrepen, mits er archeologisch onderzoek wordt uitgevoerd. Voorkeur bestaat echter om de resten zo min mogelijk te roeren. Vanuit die optiek bestaat, voor zover nu te beoordelen, m.b.t. deelgebied 2 een voorkeur voor de helling en voor deelgebied 5-6 een kademuur op de huidige locatie. In de praktijk zal archeologisch onderzoek naar verwachting plaats vinden in de vorm van een begeleiding, vooral bij de sloop en plaatsing van muren. Hetzelfde advies geldt bijv. ook in het geval de herinrichting gecombineerd wordt met vernieuwing van ondergrondse infrastructuur.
- Monumenten: binnen het her in te richten gebied bevinden zich twee sluisen. Het handelt om rijksmonumenten. Zowel object en locatie zijn cultuurhistorisch waardevol. Wijziging, waaronder ook verplaatsing, is vergunningplichtig. Hiervoor geldt echter een negatief advies. N.B.: de monumenten strekken zich ook ondergronds uit, onder de Rijnkade, en in de richting van de binnenstad. Geadviseerd wordt om van ruimtelijke ingrepen ter hoogte van de sluisdelen af te zien.
Naar verwachting valt het gemeentelijke monument dat betrekking heeft op het historische straatniveau buiten het her in te richten deel, evenals de Rijnbrug (rijksmonument). Zij zijn meer als aandachtspunt in dit advies meegenomen. Dat geldt ook voor de gevelwand van de Rijnkade, met rijks- en gemeentelijke monumenten. Hiervoor geldt als advies herkenbaarheid/zichtbaarheid in stand te houden, bijvoorbeeld als zichtpunt vanuit Arnhem-Zuid.

Opsteller advies: Martijn Defilet, 16-05-2018. Met betrekking tot de sluisen is collega J. Kautz geraadpleegd